

POHJANTÄHTIOPISTO

Valtakatu 1

94100 Kemi

www.pto.fi

info@pto.fi

POHJANTÄHTI-OPISTON KRIISITOIMINTAMALLI

Kriisisuunnitelma

Kemissä 2023

 POHJANTÄHTI-OPISTO

Oppia, elämyksiä ja kokemuksia

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	VAKAVAT KRIISITILANTEET.....	2
3	KRIISIRYHMÄN JÄSENET.....	3
4	KRIISITOIMINTAMALLISTA TIEDOTTAMINEN.....	4
5	KRIISITOIMINTAMALLISTA TIEDOTTAMINEN.....	5
5.1	Toiminta kuolemantapauksen sattuessa.....	5
5.2	Vakava sairaus.....	6
5.3	Itsemurha ja itsemurhauhka.....	6
5.4	Vakava onnettomuus koululla.....	7
5.5	Vakava valtakunnallinen onnettomuus tai kriisi.....	7
6	KRIISITILANTEIDEN MYÖHEMPI JÄLKIHOITO.....	8
7	TIEDOTTAMINEN.....	9
8	MUISTILISTA TOIMINNASTA KRIISEISSÄ.....	10
9	YHTEISTYÖTAHOT.....	11

1 JOHDANTO

Erilaisissa yhteisöissä voidaan joutua kohtaamaan monenlaisia koko yhteisöä, pienempiä ryhmiä tai yksilöä järkyttäviä tapahtumia. Nämä arkielämän tapahtumat, onnettomuudet ja erityistilanteet vaikuttavat suoraan tai välillisesti yhteisön toimintaan ja yksittäisten ihmisten elämään aiheuttaen asianomaisille mm. surua, tuskaa, ahdistusta. Tällaisessa kriisitilanteessa asianomaiset tarvitsevat tukea.

Pohjantähti-opistolla on kriisiryhmä, joka toimii auttaen ja tukien sekä opiskelijoita että henkilökuntaa selviytymään kriisitilanteissa.

2 VAKAVAT KRIISITILANTEET

- Opiskelijan, opettajan tai muun henkilökunnan jäsenen tai läheisen kuolema
- Opiskelijan, opettajan tai muun henkilökunnan jäsenen tai läheisen itsemurha
- Katastrofit ja onnettomuudet
- Väkivalta tai vahingoittumisen uhka sekä läheltä piti -tilanteet

3 KRIISIRYHMÄN JÄSENET

Kriisiryhmä tukee ja auttaa selvittämään erilaisia kriisejä, kun on sattunut äkillinen kuolemantapaus, onnettomuus tai uhkatilanne.

Kriisiryhmään kuuluu resurssien mukaan:

- Puheenjohtaja
- Johtaja
- Rehtori
- Ryhmien opettajat
- Ryhmien ohjaajat
- Opinto-ohjaaja
- Terveystenhoitaja
- Kiinteistön isännöitsijä tai vuokranantajan edustaja

Kriisiryhmä kerää tiedot tapahtuneesta ja päättää kuinka toimitaan.

Kriisityöryhmää täydennetään tilanteen tai tarpeen mukaisesti. Tarvittaessa otetaan yhteyttä ulkopuolisiin asiantuntijoihin esim. psykologiin, opiskelijapastoriin, lääkäriin. Varsinainen kriisityö hoidetaan oman paikkakunnan kriisiryhmän puolesta (kaupungin terveyskeskuksen kautta).

4 KRIISITOIMINTAMALLISTA TIEDOTTAMINEN

Kriisiryhmän kokoontuminen lukuvuoden aikana

- Tarkistetaan yhteystiedot ja yhteistyötahot
- Kriisikansion sisältö
- Ryhmän kokoonpano
- Arvioidaan edellisen kauden toimintaa ja tehdään tarvittavat muutokset
- Kokoonkutsujana rehtori

Muu henkilökunta

- Tiedottaminen kriisitoiminnasta henkilöstössä
- Uuden henkilökunnan perehdytys:
  - Kriisiryhmien kokoonpanot
  - Kriisikansion läpikäyminen
  - Kriisien tunnistamisvalmiuksien lisääminen (tiedotustilaisuudet, koulutustilaisuudet, omaehtoinen koulutus, kirjallisuus)
- Vuotuinen informaatio:
  - Kriisiryhmän olemassaolo
  - Kriisikansion sisältö
  - Ajankohtaiset teemat

Opiskelijat

- Kriisipalveluista tiedottaminen opiskelijoille
- Tarvittaessa tarkempi tiedotus ryhmäkohtaisesti
- Tiedottaminen kursseilla

5 KRIISITOIMINTAMALLISTA TIEDOTTAMINEN

Kriisityöskentelyn keskeisenä sisältönä on vaikeiden asioiden kohtaaminen elämään kuuluvina tapahtumina ja ihmisen tukeminen toimimaan tilanteessa luonnollisella tavalla. Traumaattisen kriisin kohtaaminen merkitsee sisäisen psyykkisen perusturvallisuuden järkkymistä. Tällöin tarvitaan tukea ja turvaa kriisin käsittelyn aloittamiseen ja elämäntapa-ainon saavuttamiseen. Kriisiryhmän apu on lyhytaikaista, jonka tavoitteena on aloittaa trauman käsittely sekä ehkäistä erilaisten oireiden syntyminen.

Kriisitilanteissa huomioitavaa:

- Asian tiedoksi saanut kriisiryhmän jäsen varmistaa, onko tieto tapahtuneesta oikeaa
- Tiedottaa tapahtuneesta ensimmäiseksi rehtorille, joka edelleen hallituksen pj:lle
- Kutsuu koolle kriisiryhmän, joka päättää tapauskohtaisesti tarvittavista toimenpiteistä, joita voivat olla esim.:
  - Opettaja ottaa yhteyden kotiin/lähiomaisiin
  - Tämän jälkeen rehtori tiedottaa oppilaitoksen henkilökunnalle ja opiskelijoille tapahtuneesta
- Rehtori toimii kontaktihenkilönä, johon tiedotusvälineet ovat tarvittaessa yhteydessä
- Kriisiryhmä harkitsee, tarvitaanko tilanteessa psykologista jälkipuintia, joka järjestetään paikkakunnan kriisiryhmän toimesta (oman kunnan terveyskeskuksen kautta).

5.1 Toiminta kuolemantapauksen sattuessa

Opiskelijan/ henkilökuntaan kuuluvan kuolema:

- Kriisiryhmä koordinoi toimintaa
- Rehtori ottaa yhteyden lähiomaisiin, ilmaisee osanoton, kuuntelee ja kysyy omaisten mielipidettä siitä, miten he haluavat asiasta tiedotettavan oppilaitoksessa ja kerrotaan käytännöistä
- Kunnioitetaan omaisten toiveita ja noudatetaan luottamuksellisuutta
- Rehtori tiedottaa kuolemasta yhtenäisesti, avoimesti ja yksinkertaisesti etenkin sille opiskelija-/ henkilökuntaryhmälle, jota asia erityisesti koskee
- Kiinteistöhoitaja huolehtii suruliputuksesta
- Vietetään hiljainen hetki kuolleen muistoksi
- Kuolemantapauksen koskettaessa erityisesti jotakin opiskelija-/ työntekijäryhmää, kriisiryhmä järjestää sille mahdollisuuden keskusteluun
- Kriisiryhmä huomioi, kuolleen läheisempien ystävien tarpeen laajempaan keskusteluun, joka järjestetään kunnan kriisiryhmän toimesta
- Kriisiryhmä sopii oppilaitoksen edustajien osallistumisesta hautajaisiin
- Mikäli kuolema tapahtuu loma-aikana, on syytä pitää jälkeensä muistotilaisuus, josta kriisiryhmä huolehtii

Opiskelijan / henkilökunnan lähiomaisen kuolema:

Kunnioitetaan läheisensä menettäneen omaa tapaa tehdä surutyötä. Mikäli hän tarvitsee apua, pyritään noudattamaan seuraavia periaatteita:

- Kriisiryhmä lähestyy asianomaista ja osoittaa myötätuntoa tilanteeseen sopivalla tavalla, annetaan aikaa
- Kriisiryhmä tiedustelee asianomaiselta, haluaako hän, että tapahtuneesta kerrotaan luokalle/ muulle henkilökunnalle
- Kriisiryhmä tiedustelee myös, keiden kanssa asianomainen haluaa keskustella asiasta
- Tilanteen mukaan ryhmänohjaaja/ luokkatoverit/ työtoverit ottavat asianomaisen surun huomioon
- Kriisiryhmä tiedottaa asianomaiselle hänen oikeudestaan keskustella tapahtuneesta esim. opiskelijahuollon/ työterveyshuollon/ kriisiryhmän jäsenten kanssa
- Kriisiryhmän jäseniin voidaan ottaa yhteyttä, jos asianomaisen käytöksessä tai ulkona näyssä tapahtuu selvä muutos tai hänestä ollaan muuten huolissaan
- Ryhmänohjaaja/ opinto-ohjaaja/ kriisiryhmä ottaa yhteyttä puhelimitse läheisensä menettäneeseen, jos hän jättää saapumatta opiskelu-/työpaikalle

5.2 Vakava sairaus

- Kriisiryhmä sopii sairastuneen kanssa, mitä kerrotaan ja kenelle, asianomaisen omaa mielipidettä kunnioitetaan
- Kriisiryhmä tiedottaa yhtenäisesti, avoimesti ja yksinkertaisesti etenkin sille opiskelija-/ henkilökuntaryhmälle, jota asia erityisesti koskee
- Kriisiryhmä huomioi sairastuneen opiskelu- ja työtovereitten tarpeen laajempaan keskusteluun
- Kriisiryhmä tiedottaa asianomaiselle hänen oikeudestaan keskustella tapahtuneesta kriisiryhmän jäsenten kanssa
- Jos asianomainen sallii, kriisiryhmä rohkaisee opiskelu- ja työtovereita pitämään yhteyttä sairastuneeseen
- Tarvittaessa kriisiryhmä keskustelee yhdessä asiasta sairastuneen ja hänen opiskelu- / työtovereittensa kanssa

5.3 Itsemurha ja itsemurhauhka

- Tapahtuneesta tiedon saanut ottaa yhteyden kriisiryhmään
- Kriisiryhmä sopii omaisten kanssa, miten asia käsitellään
- Kriisiryhmän jäsen tiedottaa itsemurhasta yhtenäisesti, avoimesti ja yksinkertaisesti etenkin sille opiskelija-/ henkilökuntaryhmälle, jota asia erityisesti koskee
- Kiinteistöhoitaja huolehtii suruliputuksesta
- Vietetään hiljainen hetki kuolleen muistoksi

- Itsemurhatapauksen koskettaessa erityisesti jotakin opiskelija-/ työntekijäryhmää, kriisiryhmä järjestää mahdollisuuden keskusteluun, joka järjestetään kunnan kriisiryhmän toimesta
- Kriisiryhmä huomioi itsemurhan tehneen opiskelu-/ työtoverien tarpeen laajempaan keskusteluun
- Kriisiryhmä sopii edustuksen hautajaisiin, mikäli itsemurha tapahtuu loma-aikana, on syytä pitää muistotilaisuus jälkeenpäin, josta kriisiryhmä huolehtii
- Huomioi muut itsemurhavaarassa olevat henkilöt
- Kriisiryhmä antaa asiallista informaatiota ja käsittelee selviytymiskeinoja ongelmatilanteissa
- Jokaisen on suhtauduttava aina vakavasti itsemurhauhkailuja ja –vihjailuja esittäneeseen ihmiseen – esille tuotuja ongelmia ei saa vähätellä
- Kriisiryhmä tiedustelee, kenen kanssa asianomainen haluaa keskustella asiasta
- Kriisiryhmä tiedustelee asianomaiselta hänen oikeudestaan keskustella asiasta kriisiryhmän jäsenten kanssa
- Asianomaisen kanssa pyritään suoraan keskusteluun esimerkiksi ”Mitä tarkoitat sanoessasi, ettei minun elämälläni ole enää väliä?”
- Tarvittaessa kriisiryhmä keskustelee yhdessä asianomaisen ja hänen opiskelu-/ työtovereidensa kanssa

5.4 Vakava onnettomuus koululla

- Kriisiryhmä huolehtii onnettomuudessa mukana olleiden kriisiavun toteuttamisesta joko oman kriisiryhmän avulla tai muun hoitavan yhteisön kautta
- Onnettomuuden selvittämisen jälkeen kriisiryhmä/ pelastushenkilöstö kokoaa opiskelijat ja henkilökunnan yhteiseen tiedotustilaisuuteen, jossa rehtori kertoo tapahtuman taustat, seuraukset ja jälkihoidon
- Kriisiryhmä tiedottaa asianomaisten oikeudesta osallistua kriisiryhmään, joka järjestetään kunnan kriisiryhmän puolesta
- Rehtori toimii kontaktihenkilönä, johon tiedotusvälineet ovat tarvittaessa yhteydessä

5.5 Vakava valtakunnallinen onnettomuus tai kriisi

- Kriisiryhmä kartoittaa tilanteen ja sopii toimenpiteet
- Toimialajohtaja/koulutuspäällikkö tiedottaa opetuspiirteen henkilökuntaa toimenpiteistä tapahtuman suhteen esim. sähköpostitse. Toimenpiteissä otetaan huomioon valtakunnallinen ohjeistus
- Toimenpiteet voivat olla esim. ryhmänohjaajan keskustelu ryhmän kanssa tai hiljainen hetki.
- Tarvittaessa järjestään kriisipalavereita pienemmille ryhmille kunnan kriisiryhmän toimesta

6 KRIISITILANTEIDEN MYÖHEMPI JÄLKIHOITO

Kunnan kriisiryhmä järjestää mahdollisuuden useampaan keskusteluun niille, jotka tuntevat sitä tarvitsevänsä. Keskustelutilanteissa työstetään ryhmässä trauman luomia mielikuvia, ajatuksia, tunteita ja elämyksiä sekä pyritään asteittain kohtaamaan todellisuus niin, että surutyö voi alkaa.

Jotkut henkilöt saattavat oireilla vielä useamman vuoden kuluttua tapahtuneesta. Tapah-tuman muistopäivä tai kuolleen syntymäpäivä tms. voi laukaista kriisireaktioita. Kriisiryh-män tulee varautua näihinkin tilanteisiin.

Kriisitilanteiden jälkihoidossa olevat voivat ottaa yhteyttä myös oman kuntansa terveys-palveluihin ja seurakuntaan. On tärkeää, että myös kriisiryhmän jäsenten jaksamisesta ja tuen saamisesta huolehditaan. Ensimmäisen päivän loppuksi ja tarvittaessa muinakin päi- vinä voidaan järjestää ns. purkukokous (defucing). Ryhmä voi järjestää keskinäisiä purku- keskusteluja ja tarvittaessa hankkia ulkopuolista konsultaatioapua. Kriisitilanteen jälkeen kriisiryhmän tulisi arvioida kriisitoimintamallin toimivuutta ja tehdä siihen tarvittavat muutokset.

7 TIEDOTTAMINEN

Oppilaitoksen tulee olla valmis vastaamaan tiedotusvälineiden kysymyksiin ja haastattelupyyntöihin, jotka tulee ohjata rehtorin kautta. Näin voidaan suojata sokkitilassa olevia opiskelijoita ja työntekijöitä tiedotusvälineiden kysymyksiltä. Rehtori asettaa rajat lehdistön tulemiselle tapahtumapaikan alueelle.

Asiallisella tiedottamisen avulla voi estää asian paisuttelun ja väärin tietojen leviämisen.

8 MUISTILISTA TOIMINNASTA KRIISEISSÄ

1. Tehtävä
  - Kuka hoitaa?
  - Hoidettu pvm ja kuittaus
2. Tapahtuneesta tiedoksi saanut ilmoittaa asiasta rehtorille
3. Kriisiryhmän kokoaminen
4. Yhteys omaisiin
5. Ilmoitus henkilökunnalle
6. Tiedotus opiskelijoille
7. Lippu puolitankoon
8. Muistohetken järjestäminen
9. Tiedotus ulospäin
10. Tarvittaessa yhteys oman paikkakunnan kriisiryhmään

9 YHTEISTYÖTAHOT

Lähiomaiset

Työterveyshuolto, Mehiläinen Keminmaa 040 359 2691

AKUUTTIKLINIKKA KEMI

Puhelinneuvonta 040 149 1340

Hätätilanteessa soita aina numeroon 112

Myrkytyskeskus 0800 147 111

Sauvosaaren terveysasema

Valtakatu 6

94100 Kemi

KEMIN PSYKIATRIAN POLIKLINIKKA

Psykiatrian päivystys puh. 040 774 3891

SOSIAALIPÄIVYSTYS; äkilliset kriisit ja lastensuojeluasiat 0400 291 141

TERVEYSKESKUKSEN KRIISIRYHMÄ, Debriefing- päivystys

PALOKUNTA 112

AMBULANSSI 112

LASTEN- JA NUORISOPSYKIATRIAN POLIKLINIKKA;

palveluohjaus ja psykiatrian päivystys 0407743891

MIELENTERVEYSTOIMISTO

PERUSSOSIAALITYÖ

KEMIN SEURAKUNTA

Päivystävä diakoniatyöntekijä

puhelinneuvontaa ja ohjausta

puh 040 831 2379 / ma-ti ja to-pe klo 10-12

MYRKYTYSTIETOKESKUS 0800 147 111

Meri-Lapin Taksi 020068000

YLEINEN HÄTÄNUMERO 112